

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 1382/1 од 31.05.2017. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, изабрани смо у Комисију за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за избор **доцента за ужу научну област Белорусистика, предмет Белоруски језик и књижевност** (објављен у листу „Послови“ бр. 730 од 14.06.2017. године). По прегледу приспелих пријава и предлога подносимо вам следећи:

ИЗВЕШТАЈ

На расписани конкурс пријавила се једна кандидаткиња – **др Светлана Гољак, лектор на Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду.**

О кандидаткињи **др Светлани Гољак** подносимо следећи извештај.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Др Светлана Гољак рођена је 31.05.1975. године у Републици Белорусији, град Наровља. Матерњи језици су јој белоруски и руски. У Србији живи од 1.10.2006. године. Стално је настањена у Србији (на основу решења МУП-а бр. 26-273/17 од 28.03.2017. године; лична карта бр. 12074).

Основну и средњу школу завршила је у Минску (1982–1992) са просечном оценом 5,00. Као победник републичког такмичења из руског језика, 1990, 1991. и 1992. године узастопце, примљена је 1992. године без пријемних испита на Филолошки факултет Белоруског државног универзитета у Минску. За време студија (1994. године) радила је као професор руског језика у гимназији бр. 7 у Минску.

Године 1997. завршила је петогодишње студије на Филолошком факултету, групу за белоруски језик и књижевност и групу за руски језик и књижевност, са просечном оценом 10,00. Током студија више пута је учествовала са рефератом на студентским научним конференцијама и освајала награде. Њен дипломски рад освојио је друго место на републичком такмичењу дипломских радова.

По завршетку основних студија, 1997. године, стекла је диплому са одликовањем и стручно звање филолога, професора белоруског језика и књижевности и професора руског језика и књижевности. Решењем ректора Универзитета у Београду ова високошколска диплома је призната као диплома основних студија – VII/1 (решење бр. 06-613-2252/4-10 од 27.10.2010: „професор руског језика и књижевности“ и **решење бр. 06-613-304/4-10: „професор белоруског језика и књижевности“**).

Постдипломске студије похајала је на Државном универзитету у Минску, од 1997. до 2002. године. У том периоду стручно се усавршавала у Београду, од 1998. до 2000. године, због потреба оснивања групе за српски језик на Минском државном универзитету. У Београду је боравила као стипендиста Министарства просвете Републике Србије.

Кандидатску дисертацију *Српска и белоруска фразеологија са зоокомпонентом (корелације између карактеристика фразеологизама и речикоментенти)*, која представља конфронтационо истраживање лексике и фразеологије белоруског и српског језика, као и истраживање из теорије језика, одбранила је 2003. године на Минском државном универзитету, чиме је стекла звање «кандидат филолошких наука» (ужа научна област: славистика). **Решењем** ректора Универзитета у Београду **бр. 06-613-8706/4-11 од 20.01.2012.** ова високошколска диплома призната је као одговарајућа **дипломи докторских академских студија (доктор наука – филолошке науке, 180 ЕСПБ).**

Од 2002. године је радила као предавач на катедри за теоријску и словенску лингвистику на Филолошком факултету у Минску, а од 2005. године као виши предавач. Држала је теоријска предавања и вежбања из славистичких предмета: Увод у словенску филологију, Старословенски језик, Увод у лингвистику, Српски језик I, II, III, IV, V (од фонетике до синтаксе), као и специјалне курсеве Теорија и пракса превођења (руски, белоруски и српски језик), Контрастивна истраживања руског, белоруског и српског језика и др. Изводила је наставу из руског језика као страног запосленима у представништву УН у Минску и Амбасади Републике Србије. Као преводилац била је ангажована за потребе Амбасаде Републике Србије у Минску.

На Филолошком факултету у Минску била је стални члан Комисије за одбрану дипломских радова, магистарских и докторских дисертација, чији је била и рецензент. Такође је била члан комисије на пријемним испитима за постдипломске студије, као и на другим испитима у оквиру постдипломских студија на славистици. Била је стални сарадник на научном пројекту «Семантика и структура словенских језика у контрастивном и комуникативном аспекту» катедре за теоријску и словенску лингвистику Филолошког факултета у Минску (2002–2010.). Радила је као научни секретар часописа «Гласник Белоруског државног универзитета» (серија „Друштвене науке“).

Током рада у Минску организовала је бројне манифестације посвећене српској култури, у циљу упознавања Белоруса са српском књижевношћу, музиком, филмом.

Године 2005. колегиница Гољак обратила се руководству свог Универзитета, иницирајући унапређење сарадње између Белоруског државног универзитета и Универзитета у Београду. Сачинила је програм сарадње између Филолошког факултета у Минску и Филолошког факултета у Београду, као и програм сарадње између Филолошког факултета у Минску и Дефектолошког факултета у Београду (као прилог Споразуму о сарадњи између два универзитета) и непосредно је учествовала у њиховој реализацији. Организовала је прво стручно усавршавање студената Београдског универзитета у Минску, размену студената и постдипломаца Универзитета у Београду и Минског државног универзитета, као и гостовања професора.

Године 2006, уз подршку руководства и професора Филолошког факултета у Београду, почела је да држи наставу из белоруског језика и културе, чиме је уведен лекторат белоруског језика на Филолошком факултету у Београду. Саставила је програм курса белоруског језика као изборног предмета (4 семестра), као и белоруске књижевности.

Од 2006. до 2011. године радила је на Филолошком факултету у Београду као контрактуални лектор за белоруски језик. Због потреба катедре за славистику, поред белоруског, држала је наставу и из руског језика (теоријска предавања, вежбе и писање семинарских радова из Лексикологије руског језика,

из Морфологије руског језика – Савремени руски језик II и III, лексичке вежбе – Савремени руски језик III и IV, руски језик као изборни предмет и др.). Заједно са А. Матрусовом и И. Бегунц, контрактуалним лекторима из Русије, припремила је приручник за говорне вежбе за све четири године студија русистике, који је 2015. године штампан у издању Филолошког факултета Универзитета у Београду и тренутно се користи у настави.

Од 1.04.2011. године до данас је стално запослена на катедри за славистику Филолошког факултета у Београду као лектор за руски језик. Држи вежбе у оквиру курса Савремени руски језик III и IV (превођење са српског на руски језик). Истовремено је држала вежбе из белоруског језика.

Према резултатима студентског анкетирања (2013–2014) заузимала је 2. место у рејтингу професора Филолошког факултета.

Одржала је више предавања о белоруском језику, књижевности и култури за студенте-слависте и све заинтересоване на Филолошком факултету у Београду, као и предавања по позиву на страним универзитетима (Беч, 2013; Подгорица, 2016). Одржала је низ предавања за наставнике руског језика у Руском дому у Београду, у оквиру њиховог стручног усавршавања.

Учествовала је на преко 30 међународних научних скупова и стручних семинара у Београду, Москви, Минску, Бечу, Будимпешти, Братислави, Гранади и Подгорици. Била је више пута на стручном усавршавању из методике наставе страних језика (Москва, 5–11.12.2011, 40 академских сати; Београд – Руски дом у сарадњи са Министарством образовања Руске Федерације, 17–18.12.2016, 16 академских сати).

Као лектор и преводилац ангажована је за потребе часописа и зборника у издању Славистичког друштва Србије и МСЦ-а, као и часописа „Јужнословенски филолог“. Члан је уређивачког одбора зборника „Руски језик као инословенски“, у издању Славистичког друштва Србије.

Као консекутивни и симултани преводилац за руски, белоруски и српски језик ангажована је на међународним конференцијама, приликом званичних посета државних делегација на највишем нивоу, посета министара, политичких и привредних делегација, као и на културним манифестацијама. Као професор и преводилац ангажована је за потребе Амбасаде Републике Белорусије и Амбасаде Руске Федерације у Београду. Бави се писменим превођењем текстова (на белоруски, руски и српски језик) из области науке, политике и привреде, као и књижевних текстова: преводила је поезију и текстове за потребе позоришта и филма; превела је и организовала прво извођење драме на белоруском језику на позоришној сцени у Београду (2012), као и извођење белоруске драме у Београду 2017. године. Као организатор, преводилац и водитељ програма, учествовала је у реализацији бројних манифестација посвећених белоруској књижевности и култури, као и српској култури у Белорусији и Русији, као што су Дани Београда у Минску (2015), Дани Москве у Београду (2016), Међународни културни форум у Санкт-Петербургу (2016), Дани Минска у Београду (2017) и многи други.

Библиографија др Светлане Гољак укључује 45 објављених радова, од којих су 37 оригинални научни радови из области белорусистике, русистике и конфронтационе анализе белоруског, руског и српског језика, укључујући 1 приручник за студенте (у коауторству).

НАСТАВНО-ПЕДАГОШКИ РАД

У досадашњем професионалном ангажману др Светлана Гољак је изводила наставу на високошколским установама у Белорусији и Србији из следећих дисциплина:

У периоду од 2000. до 2006. године као професор српског језика на Филолошком факултету Белоруског државног универзитета у Минску држала је теоријска предавања и практична вежбања из следећих предмета:

- Увод у словенску филологију;
- Увод у лингвистику;
- Старословенски језик;
- Савремени српски језик I–IV (Фонетика и фонологија; Морфологија; Лексикологија; Стилистика; Синтакса);
- Савремени српски језик као други словенски језик I и II;
- Савремени српски језик као изборни предмет Г1–Г4;
- Специјални курс „Теорија и пракса превођења (руски, белоруски и српски језик)“;
- Специјални курс „Контрастивна истраживања руског, белоруског и српског језика“.

У периоду од 2006. до 2011. године као контрактуални лектор за белоруски језик на Филолошком факултету у Београду држала је теоријска предавања и изводила практичну наставу из следећих предмета:

- Белоруски језик, књижевност и култура (факултативни курс, предавања и вежбања);
- Савремени белоруски језик Г1–Г4, вежбе;
- Савремени руски језик Г1–Г4, вежбе;
- Руски језик II, Савремени руски језик II (Морфологија), предавања и вежбе;
- Руски језик III, Савремени руски језик III (Морфологија; Лексикологија), предавања и вежбе;
- Руски језик IV, Савремени руски језик IV (Синтакса), вежбе.

У периоду од 2011. до 2016. године као стални лектор за руски језик на Филолошком факултету у Београду изводила је практичну наставу из следећих предмета:

- Савремени белоруски језик Г1–Г4, вежбе;
- Савремени руски језик III, лексичке вежбе;
- Савремени руски језик IV, лексичке вежбе.

Одржала је низ отворених (јавних) предавања: предавања о белоруском језику, књижевности и култури на Филолошком факултету у Београду (од 2006. године до данас); предавање на тему „Фразеологија словенских језика“ за професоре, постдипломце и студенте Института за славистику Универзитета у Бечу (децембар 2013), предавање о словенској писмености у Подгорици, на позив Културно-информационог центра Москве у Црној Гори и Универзитета у Подгорици (мај 2016).

НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Колегиница Светлана Гољак је 23. децембра 2003. године одбранила дисертацију *Српска и белоруска фразеологија са зоокомпонентом (корелације између карактеристика фразеологизама и речи-компоненти)* која представља конфронтационо истраживање лексике и фразеологије белоруског и српског језика, као и истраживање из теорије језика, и стекла је звање «кандидат филолошких наука» (ужа научна област: славистика). Решењем ректора Универзитета у Београду бр. 06-613-8706/4-11 од 20.01.2012. ова високошколска диплома Највише квалификационе комисије Републике Белорусије призната је као диплома докторских академских студија (доктор наука – филолошке науке, 180 ЕСПБ).

Библиографија др Светлане Гољак укључује 45 објављених радова, од којих су 37 оригинални научни радови из области белорусистике, русистике и конфронтационе анализе белоруског, руског и српског језика (укључујући један приручник у коауторству). Научни чланци С. Гољак су објављени у научним часописима од међународног значаја, међу којима су часописи са ЕРИН листе („Јужнословенски филолог“ и др.), као и периодична издања са листе ВАК (Више атестационе комисије при Министарству просвете Републике Белорусије и Више атестационе комисије при Министарству просвете Руске Федерације), који су верификовани посебним одлукама Министарства као међународни часописи.

Др Светлана Гољак је учествовала на преко 30 међународних научних конференција у Србији, Русији, Белорусији, Аустрији, Шпанији, Словачкој, Мађарској, међу којима су: Међународни научни састанак слависта у Вукове дане (Београд, МСЦ: 2005, 2008, 2009, 2013), 38. конгрес Славистичких друштава Србије (Београд, 2014), јануарски скуп слависта у Београду (2007, 2008, 2012, 2017), XIII међународни конгрес «МАПРЯЛ» (Гранада, 2015), међународни скуп «Кирилло-Методиевские чтения» у Москви (2015, пленарно предавање) и др.

Била је рецензент низа магистарских и докторских дисертација у Минску, као и члан комисије за постдипломске студије на славистици. Била је стални сарадник на научном пројекту «Семантика и структура словенских језика у контрастивном и комуникативном аспекту» катедре за теоријску и словенску лингвистику Филолошког факултета у Минску (2002–2010). Члан је уређивачког одбора часописа „Руски језик као инословенски“, у издању Славистичког друштва Србије.

Поред научноистраживачког рада бави се и превођењем са руског и белоруског језика.

Библиографија радова др Светлане Гољак

Дисертација

1. Сербская и белоруская фразеология с зоокомпонентом (зависимости между свойствами фразеологизма и слова-компонента): Диссертация ... канд. фил. наук: 10.02.03 / БГУ. – Минск, 2003. Књ. 1 – 184 с. (рукопис).

2. Сербская и белорусская фразеология с зоокомпонентом (зависимости между свойствами фразеологизма и слова-компонента): Автореф. дис. ... канд. фил. наук: 10.02.03 / БГУ. – Минск, 2003. – 21 с.

Приручник у коауторству:

3. Матрусова А., Бегунц И., Голяк С. Савремени руски језик I–IV: говорне вежбе, Филолошки факултет, Београд, 2015. – 428 с.

Студије и чланци

4. Семантизация идиом младшими школьниками // Сборник научных работ студентов и аспирантов: В 2 ч. Ч. 1. Мн.: Белгосуниверситет, 1998. – С. 191–195. М 33
5. Названия животных во фразеологизмах с метаязыковой семантикой (на материале сербского, русского и белорусского языков) // Актуальные проблемы исследования языка и речи: Материалы международной конференции молодых ученых. Часть 3. Мн., 1998. С. 164–169. М 33
6. Сербское *нас* – белорусское *сабака*: природное и антропоцентрическое содержание в национальной фразеологии // Современная филология: сегодня и завтра: Материалы научной конференции молодых ученых. Мн., 1999. С. 42–45. М 33
7. Устойчивые сравнения с названиями животных в сербском и белорусском языках // Язык и социум: Материалы IV международной научной конференции. Часть II. Мн., 2001. С. 117–120. М 33
8. Словообразовательная активность зоонимов (на материале сербского и белорусского языков) // Проблемы славистики и теоретической лингвистики: Сборник статей молодых ученых (16 сентября 2001 г.). Мн., 2002. – С.23–27. М 33
9. Идиоматичность и ее виды во фразеологии с зоонимами (на материале сербского языка) // Філалагічныя навукі: Маладыя вучоныя ў пошуку: Матэрыялы навуковай канферэнцыі, прысвечанай 80-годдзю Белдзяржуніверсітэта (20 красавіка 2001г.). Мн., 2002. С. 54–57. М 33
10. Модели семантической деривации в славянской отзоонимической лексике // Русский язык: система и функционирование: Материалы Международной научной конференции, 17-18 апреля 2002 г. Ч. 2. Мн.: БГУ, 2002. С. 234–237. М 33
11. Экспрессивно-стилистические свойства фразеологизмов с зоонимами (на материале сербского и белорусского языков) // Форма, значение и функции единиц языка и речи: Материалы докладов международной научной конференции (Минск / Беларусь, 16-17 мая 2002 г.). Часть III. Мн., 2002. С. 21–22. М 33
12. Животные как эталоны положительных качеств (на материале сербской и белорусской лексики и фразеологии) // Культура мовы і грамадства: Матэрыялы Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, 5-6 снежня 2002 г. Мн.: БДПУ, 2002. С. 37–39. М 33
13. Активность слова и ее проявления во фразеологии (на материале сербских и белорусских зоонимов) // Веснік БДУ, Серыя 4, 2003, № 1. С. 52-57. М 24

14. Фразеологические единства с названиями животных в сербском и белорусском языках: виды образно-семантической организации // Веснік БДУ, Серыя 4, 2003, № 2. С. 70–76. М 24
15. Зависимости между свойствами лексем-зоонимов и свойствами фразеологизмов с зоонимами в сербском и белорусском языках // Проблемы теоретической лингвистики: Сборник статей молодых ученых (14 января 2003 г.). – Мн.: РИВШ БГУ, 2003. – С. 35–40. М 33
16. Этнокультурное своеобразие фразем с зоонимами (на материале сербского и белорусского языков) // Язык и социум: Материалы V Международной научной конференции. 6-7 декабря 2002 г., Минск. В 2 ч. / Редкол.: Л.Н. Чумак (отв. ред.). – Мн.: РИВШ БГУ, 2003. – С. 22–25. М 33
17. Принципы представления фразеологизмов в “Польско-русском фразеологическом словаре” К.М.Гюлюмянц // Актуальныя праблемы філалагічных навук: Матэрыялы навуковай міжвузаўскай канферэнцыі, прысвечанай памяці К.М.Гюлюмянц. 6 мая 2004 г., Мінск. / Пад рэд. С.Ф.Сокала. – Мн.: НА ТAA “БП-С”, 2004. – С. 8–10. М 33
18. Лексема као компонента фразеологизма (на примеру српских и белорусских фразеологизма са зоонимима) // Научни састанак слависта у Вукове дане, 34/1. Развој модерног српског језика. – Београд: Међународни славистички центар на Филолошком факултету, 2005. – С. 173–182. М 51
19. Основные фразеологические проблемы и способы их решения в «Польско-русском фразеологическом словаре» К.М. Гюлюмянц // Паланістыка 2004–2005. С. 389–396. М 14
20. Аспекты лингвокультурного исследования фразеологии (на материале сербских и белорусских фразеологизмов с зоонимами) // Славистика, Књига XI – Београд, Славистичко друштво Србије, 2007. С. 186–193. М 52
21. Тематски аудиоречник у настави српског као страног језика // Српски као страни језик у теорији и пракси: Зборник радова. – Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, 2007. – С. 165–172. М 34
22. Градуелност у фразеологији (на примеру српских и белорусских фразеологизма) // Научни састанак слависта у Вукове дане, 37/1. Развој модерног српског језика. – Београд: Међународни славистички центар на Филолошком факултету, 2008. М 51
23. Образное представление богатства и бедности в русской, белорусской и сербской фразеологии // Изучавање словенског језика, књижевности и култура као инословенских и страних: зборник тема и резимеа. – Београд: Филолошки факултет: Славистичко друштво Србије, 2008. С. 48–49. М 34
24. Устаљена поређења у српском и белоруском језику у аспекту идиоматичности // Научни састанак слависта у Вукове дане, 38/1. Развој модерног српског језика. – Београд: Међународни славистички центар на Филолошком факултету, 2009. М 51
25. Контрастивна истраживања српског и белоруског језика у Белорусији // Контрастивна проучавања српског језика: правци и резултати. – Београд: САНУ, 2010. – С. 101–106. М 14
26. Лексико-семантические и лингвокультурологические аспекты преподавания русского языка как инославянского (на материале

- телефонного разговора) // Русский язык как инославянский, вып. III (2011) Ред. Б. Станкович. – Изд. Общество славистов Сербии, Белград. С. 176–184. М 14
27. Особенности научного стиля русского языка в сопоставлении с сербским // Русский язык как инославянский, вып. IV (2012). Ред. Б. Станкович. – Изд. Общество славистов Сербии, Белград. С. 127–135. М 14
28. Межъязыковая интерференция и обучение сочинению-описанию (на материале русского и сербского языков) // Достигнућа и перспективе конфронтационог проучавања руског и других језика – Београд: Филолошки факултет: Славистичко друштво Србије, 2012. С. 222–229. М 33
29. Лингвокултуролошки аспекти устаљених поређења у српском и белоруском језику // Научни састанак слависта у Вукове дане, 42/1. Интралингвистички и екстралингвистички чиниоци у формирању и развоју српског стандардног језика. – Београд: Међународни славистички центар на Филолошком факултету, 2013. С. 495–508. М 51
30. Слово и фразеологизм: корреляция свойств (на материале сербского, русского, белорусского и других языков) // Јужнословенски филолог, 2014. ЕРИH – М 23
31. Лингвокултурни анализ фразеологије у процесу учења РКИ // Вестник 28 (2014). Будапешт, Российский культурный центр, Венгерская ассоциация преподавателей русского языка и литературы, Будапештский университет им. Лоранда Этвеша. С. 117–121. М 14
32. «Музыкальные» метафоры в сербской и белорусской фразеологии // Frazeologické štúdie VI. Hudobné motívy vo frazeológii. Bratislava, 2014. С. 88–99. М 14
33. Homo sapiens и «человек неразумный» в образах славянской фразеологии // Русский язык и литература в пространстве мировой культуры: Материалы XIII конгресса МАПРЯЛ. В 15 томах. Том 6. Направление 5. Язык. Сознание. Культура. СПб, 2015. С. 151–156. М 33
34. Специфика и перспективы преподавания русского языка в Сербии // Сохранение, поддержка и продвижение русской культуры и языка / под общ. ред. А.П. Лободанова. Вестник МЦМС № 5. Москва: Изд-во «БОС», 2015. С. 72–83. М 14
35. Стереотипы ментального (не)здоровья в русской фразеологии // Вестник 29 (2015). Будапешт, Российский культурный центр, Венгерская ассоциация преподавателей русского языка и литературы, Будапештский университет им. Лоранда Этвеша. С. 149–152. М 14
36. Формирование лингвокультурной компетенции при обучении иностранному языку (на материале русской, белорусской и сербской лексики и фразеологии) // Зборник радова 38. конгреса Славистичких друштава Србије. 2016. С. 81–87 М 14
37. Русская фразеология как иностранная/инославянская: лингвокультурологический аспект // Русский язык за рубежом, 2016. № 6. С. 67–72. М 24.

Прикази

1. Anatol Aksamitow, Maria Czurak. Słownik frazeologiczny białorusko-polski. Беларуска-польскі фразеалагічны слоўнік. Warszawa: Fundacja Slawistyczna.

- Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, 2000. 260 s. // Веснік БДУ, Серыя 4, 2002, № 3. С. 101–102.
2. Кнігі, выдадзеныя супрацоўнікамі філалагічнага факультэта (паводле справаздачы па навукова-даследчай рабоце за 2003 г.) // Веснік БДУ, Серыя 4, 2004, № 1. С. 120–124.
 3. Кнігі, выдадзеныя супрацоўнікамі філалагічнага факультэта (паводле справаздачы па навукова-даследчай рабоце за 2004 г.) // Веснік БДУ, Серыя 4, 2005, № 1. С. 120–124.
 4. XX международная научно-практическая конференция «Современный русский язык: функционирование и проблемы преподавания», Венгрия, Будапешт, 22–23 марта 2013 г. // Русский язык как инославянский V (2013). С. 147–149.
 5. Славянская духовная культура : этимологические и филологические исследования : к 90-летию со дня рождения Н. И. Толстого (1923–1996) : Wien, Institut für Slawistik 11–13.12.2013 // ЈФ. – 70 (2014), 285–291.
 6. Большинство – меньшинство : языковые и культурные идентитеты Славии в потоке времени : Институт славистику, Вена 14–16.01.2015 // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 89–95.
 7. Вера Васильевна Борисенко. Парадоксы филологии. Москва, «Импэто», 2015. 164 с. // Русский язык как инославянский, вып. VIII (2016). – Изд. Общество славистов Сербии, Белград. С. 246–248.
 8. Гісторыя славянскіх літаратур і праблемы іх параўнальнага вывучэння: тэорыя і практыка: Вучэбны дапаможнік, склад. П.І. Навойчык, пад агул. рэд. Т.В. Кабржыцкай, М.М. Хмяльніцкага (Мінск: БДУ, 2015) 207. // Славистика XX (2016). С. 736–737.

Рецензиральне дысертацыя

Была је рецензент магистарскіх і доктарскіх дысертацыя на Філолашком факультету у Мінску, уключаючы следеће дысертацыі:

Шевцова В.А. Русская и немецкая фразеология с прилагательным-цветообозначением. Дис. ... кандидата филол. наук. Минск, БГУ, 2004;

Супрунчук Н.В. Субстантивное словоизменение сербского языка: синтез словоформ. Дис. ... кандидата филол. наук. Минск, БГУ, 2005;

Юнаш М.У. Саматычная фразеалагізмы ў мастацкім маўленні: семантычны і функцыянальна-стылістычны аспекты (на матэрыяле беларускай драматургіі). Мінск, БДУ, 2005.

Сакович А.М. Синтаксис однофразовых текстов (на материале белорусских и сербских пословиц и поговорок). Минск, БГУ, 2006;

Иванова (Быковская) О.А. Зависимости между словом и фразеологическим оборотом (на материале русских и английских фразеологизмов с названиями природных явлений). Минск, БГУ, 2006;

Чайковская О. Пуристические тенденции в славянских языках (на примере сербского, хорватского и белорусского языков). Дис. ... магистра филол. наук. Минск, БГУ, 2007;

Долгова А.Н. Грамматическая и лексико-семантическая структура устойчивых сравнений как класса фразеологических оборотов: (на материале русского, английского и немецкого языков). Дис. ... кандидата филол. наук. Минск, БГУ, 2007.

Учешће на међународним научним конференцијама

1. Международная конференция молодых ученых «Актуальные проблемы исследования языка и речи», Минск, БГУ, 1998 г. (*Названия животных во фразеологизмах с метаязыковой семантикой (на материале сербского, русского и белорусского языков)*).
2. Международная научная конференция молодых ученых «Современная филология: сегодня и завтра», Минск, БГУ, 1999 г. (*Сербское нас – белорусское сабака: природное и антропоцентрическое содержание в национальной фразеологии*).
3. IV международная научная конференция «Язык и социум». Минск, БГЛУ, 2001 г. (*Словообразовательная активность зоонимов (на материале сербского и белорусского языков)*).
4. Міжнародная навуковая канферэнцыя, прысвечаная 80-годдзю Белдзяржуніверсітэта, Мінск, 20 красавіка 2001 г. (*Идиоматичность и ее виды во фразеологии с зоонимами (на материале сербского языка)*).
5. Международная научная конференция «Русский язык: система и функционирование», Минск, БГУ, 2002 г. (*Модели семантической деривации в славянской отзоонимической лексике*).
6. Международная научная конференция «Форма, значение и функции единиц языка и речи», Минск, БГУ, 16–17 мая 2002 г. (*Экспрессивно-стилистические свойства фразеологизмов с зоонимами (на материале сербского и белорусского языков)*).
7. Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя “Культура мовы і грамадства”, Мінск, БДУ, 5–6 снежня 2002 г. (*Животные как эталоны положительных качеств (на материале сербской и белорусской лексики и фразеологии)*).
8. Международная научная конференция молодых ученых «Проблемы теоретической лингвистики», Минск, БГУ, 14 января 2003 г. (*Зависимости между свойствами лексем-зоонимов и свойствами фразеологизмов с зоонимами в сербском и белорусском языках*).
9. V Международная научная конференция «Язык и социум», Минск, БГЛУ, 6–7 декабря 2002 г. (*Этнокультурное своеобразие фразем с зоонимами (на материале сербского и белорусского языков)*).
10. Навуковая міжвузаўская канферэнцыя, прысвечаная памяці К.М.Гюлюмянц, Мінск, Польскі інстытут, 6 мая 2004 г. (*Принципы представления фразеологизмов в “Польско-русском фразеологическом словаре” К.М.Гюлюмянц – пленарное выступление*).
11. Научни састанак слависта у Вукове дане, 34/1 “Развој модерног српског језика“, Београд, Филолошки факултет, МСЦ, 2005. год. (*Лексема као компонента фразеологизма (на примеру српских и белоруских фразеологизма са зоонимима)*).
12. 45 январская конференция славистов «Традиции и перспективы изучения славянских языков, литератур и культур», Белград, Филологический факультет, Общество славистов Сербии, 2007 г. (*Аспекты лингвокультурного*

- исследования фразеологии (на материале сербских и белорусских фразеологизмов с зоонимами)).*
13. Међународни научни скуп „Српски као страни језик у теорији и пракси“, Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, октобар 2007. год. (*Тематски аудиоречник у настави српског као страног језика*).
 14. Научни састанак слависта у Вукове дане, 37/1, “Развој модерног српског језика“, Београд, Филолошки факултет, МСЦ, 2008. год. (*Градуелност у фразеологији (на примеру српских и белоруских фразеологизама)*).
 15. 46 јанварска конференција славистов «Традиции и перспективы изучения славянских языков, литератур и культур», Белград, Филологический факультет, Общество славистов Сербии, 2008 (*Образное представление богатства и бедности в русской, белорусской и сербской фразеологии*).
 16. Научни састанак слависта у Вукове дане, 38/1, “Развој модерног српског језика“, Београд, Филолошки факултет, МСЦ, 2009. год. (*Устаљена поређења у српском и белоруском језику у аспекту идиоматичности*).
 17. 49 јанварска конференција славистов «Традиции и перспективы изучения славянских языков, литератур и культур», Белград, Филологический факультет, Общество славистов Сербии, 2012 г. (*Лексико-семантические и лингвокультурологические аспекты преподавания русского языка как инославянского (на материале телефонного разговора)*).
 18. VIII међународни симпозиум «Достижения и перспективы сопоставительного изучения русского и других языков», Белград, Филологический факультет, Общество славистов Сербии, 1–2 јуна 2012 г. (*Межъязыковая интерференция и обучение сочинению-описанию (на материале русского и сербского языков)*).
 19. XVIII међународна научна конференција «Современный русский язык: функционирование и проблемы преподавания», Будапешт, Российский центр науки и культуры и Филологический факультет Будапештского университета), 22–23 марта 2013 г. (*Лингвокультурный анализ фразеологии в процессе обучения РКИ*).
 20. Научни састанак слависта у Вукове дане, 42/1, “Интралингвистички и екстралингвистички чиниоци у формирању и развоју српског стандардног језика“, Београд, Филолошки факултет, МСЦ, 2013. год. (*Лингвокултуролошки аспекти устаљених поређења у српском и белоруском језику*).
 21. Међународна научна конференција „Славянская духовная культура : этимологические и филологические исследования : к 90-летию со дня рождения Н. И. Толстого“, Wien, Institut für Slawistik, 2013.
 22. 38. конгрес Славистичких друштава Србије, Београд, Филолошки факултет, 2014. год. (*Формирование лингвокультурной компетенции при обучении иностранному языку (на материале русской, белорусской и сербской лексики и фразеологии)*).
 23. Medzinarodna vedecka konferencia „Hudobné motívy vo frazeológii“, Bratislava, Katedra slovanských filológii Filozofickej fakulty Univerzity

- Komenskeho v Bratislave, 26–27. september 2014 (*«Музыкальные» метафоры в сербской и белорусской фразеологии*).
24. Международная научная конференция «Большинства – меньшинства : языковые и культурные идентитеты Славии в потоке времени», Wien, Institut für Slawistik, 2014.
 25. III међународни научни скуп „Српски као страни језик у теорији и пракси“, Београд: Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик, 24–25. октобар 2014. год. (*Проблем усвајања реда речи у настави српског као страног језика*).
 26. XX международная научная конференция «Современный русский язык: функционирование и проблемы преподавания», Будапешт, Российский центр науки и культуры и Филологический факультет Будапештского университета), 27–28 марта 2015 г. (*Стереотипы ментального (не)здоровья в русской фразеологии*).
 27. Международная научно-практическая конференция «Славянская культура: истоки, традиции, взаимодействие. XVI Кирилло-Мефодиевские чтения», Москва, Институт русского языка имени А.С. Пушкина, май 2015 г. (плeнарный доклад: *Лингвокультурологический аспект славянской фразеологии*).
 28. XIII конгресс МАПРЯЛ, Гранада, Гранадский университет, сентябрь 2015 г. (*Ното sapiens и «человек неразумный» в образах славянской фразеологии*).
 29. Международная научная конференция «Сохранение, поддержка и продвижение русской культуры и языка», Минск, ноябрь 2015 г. (*Специфика и перспективы преподавания русского языка в Сербии*).
 30. Международная научно-практическая конференция „Теория и практика преподавания языков и культур: философские и методологические аспекты“, Подгорица – Будва, РГГУ (г. Москва) и Центр русского языка и культуры „Возрождение“, 27–28 сентября 2016 г. (плeнарный доклад: *Фразеологические модели в преподавании РКИ*).
 31. 55 январская конференция славистов «Традиции и перспективы изучения славянских языков, литератур и культур», Белград, Филологический факультет, Общество славистов Сербии, 2017 (*Образная концептуализация безумия в русской, белорусской и сербской фразеологии*).

Др Светлана Гольак је успешно одбранила докторску дисертацију, објавила 45 радова, од којих су 37 оригинални научни радови, укључујући:

- 1 приручник у коауторству (библиографска позиција под бр. 3),
- 4 чланка у међународним научним часописима: 1 рад М23 (под бр. 30) и 3 рада М24 у белоруским и руским часописима са листе ВАК који су верификовани посебним одлукама Министарства као међународни часописи (под бр. 13, 14, 37),
- 5 чланака у часописима од националног значаја: 4 чланка М51 (под бр. 18, 22, 24, 29) и један чланак М52 (под бр. 20),

- 26 радова у зборницима са међународних скупова и тематским зборницима националног значаја (в. посебно под бр. 5, 7, 11, 12, 16, 36), као и другим периодичним издањима (в. посебно под бр. 25, 32).

Научна интересовања др Светлане Гољак, као што се види из њене библиографије, а још више из њених радова, налазе се првенствено у следећим областима: белоруска, руска и српска лексика и фразеологија, конфронтационо проучавање словенских језика, теорија језика, лингвокултурологија и методика наставе словенских језика.

Дисертација Светлане Гољак *Српска и белоруска фразеологија са зоокомпонентом (корелације између карактеристика фразеологизама и речних компоненти)*, Минск, Белоруски државни универзитет, 2003, састоји се од 184 странице текста, садржи уводни део, 5 поглавља, закључак, списак коришћене литературе (301 библиографска јединица) и прилоге.

У *Уводу* (стр. 7–15) ауторка образложе избор теме истраживања, износи уопштене податке о предмету истраживања у контексту актуелних лингвистичких теорија и проблема, посматрајући корелације између праваца активности лексема, односно механизма стварања нових значења у језику као важне типолошке карактеристике језика. Поред тога, С. Гољак у уводу истиче значај поређења српске и белоруске фразеологије на основу семантичких и лингвокултуролошких параметара. Ауторка одређује циљеве и задатке истраживања, образложе теоријско-методолошке основе рада, наводи податке о материјалу истраживања, структури рада и апробацији тезе кроз учешће на бројним конференцијама, као и у научним публикацијама. Анализирана грађа је ексцерпирана из 18 речника, уз коришћење и резултата анкетања говорника, и подељена је у два дела. Основни део чине лексема-зооними (192 српске и 139 белоруских лексема), њихови творбени деривати (1446 српских и 898 белоруских лексема), као и књижевни фразеологизми са зоонимима (649 српских и 452 белоруски фразеологизма). Помоћни део грађе чине некњижевни фразеологизми (дијалекатски и жаргонски): 1145 српских и 1512 белоруских јединица.

Прво поглавље *Аспекти корелација речи и фразеологизама* (стр. 16–32) обухвата четири одељка. У првом одељку ауторка систематизује основне теоријске приступе истраживању природе фразеологизама као посебних језичких јединица, образложе свој приступ и избор материјала. Даље у сваком од три одељка ауторка издваја један од три најважнија аспекта корелација између карактеристика речи и карактеристика фразеологизама, анализира резултате других аутора и указује на нерешена питања.

Први разматрани аспект је активност речи која се пре свега манифестује кроз фреквентност употребе лексема у говору, полисемију и творбени деривацију, као и активно учешће речи у настанку фразеолошких јединица. Ауторка представља најважније резултате истраживања различитих праваца активности речи у лингвистичким радовима почев од шездестих година 20. века па све до најновијих истраживања и истиче запажања о националним разликама у оквиру тих корелација (В. Москович, А. Супрун). У складу с тиме, ауторка указује на потребу анализе свих фактора који утичу на активност лексема у српском и белоруском језику, као и потребу прецизирања података о корелацијама између праваца активности лексема.

У оквиру другог аспекта – корелације између семантичких карактеристика фразеологизама и лексема-компоненти – ауторка анализира

категорију идиоматичности, односно семантичке спојивости као једну од најважнијих карактеристика фразеологије сваког језика, као и њену условљеност семантичким и стилистичким параметрима лексема-компоненти. Приказ теоријских истраживања обухвата погледе различитих научника на наведену категорију. Ауторка анализира теорије које су разрадили Ш. Бали, В. Виноградов, Н. Шански, И. Мељчук и многи други истраживачи. Такође у овом одељку С. Гољак разматра тематску повезаност фразеологизама и њихових основних лексема-компоненти.

Трећи аспект истраживања чине лингвокултуролошке корелације фразеологизама и лексема-компоненти. Овде С. Гољак разматра савремене теорије и методе истраживања веза између језика и културе, с освртом на резултате пре свега московске лингвокултуролошке школе Веронике Телије. Ауторка представља и резултате московске етнолингвистичке школе Никите и Светлане Толстој, као и лингвокултуролошке теорије Е. Верешчагина и В. Костомарова. С. Гољак анализира коришћење појма „модел“ у фразеологији и паремиологији (Г. Пермјаков, В. Мокијенко, Д. Добровољски), као и друга важна питања суодноса националног и универзалног у фразеологији.

Друго поглавље *Зооними у српској и белоруској фразеологији: лексички фонд, лексичко-семантичке карактеристике и творбена активност* (стр. 33–56) садржи карактеристику праваца активности зоонима у српском и белоруском језику (одељци 2.1–2.3). Ауторка врши рангирање лексема на основу следећих показатеља: 1) по броју фразеологизама са сваком анализираним лексемом (фразеолошка активност); 2) по фреквентности употребе у говору, на основу анализе свих постојећих фреквенцијских речника двају језика (активност у говору); 3) по броју значења лексема (семантичка активност); 4) по броју творбених деривата (творбена активност). За свака два правца активности израчунат је коефицијент корелације, применом математичких формула И. Носенка. Ауторка тумачи све добијене коефицијенте у оквиру сваког језика, а такође упоређује исте показатеље у српском и белоруском језику, дајући широку слику конкурентних и компензаторних механизма у језику. Такође овде ауторка детаљно истражује који сви језички и ванјезички фактори утичу на активност српских и белоруских зоонима.

У одељку 2.4. другог поглавља размотрени су модели семантичке деривације (полисемије) српских и белоруских зоонима (укупно 12 модела, од којих су 5 најактивнији у сваком од језика). У оквиру сваког модела истражују се механизми семантичке деривације као што су метафора, метонимија или њихова комбинација, као и други механизми семантичке деривације.

У одељку 2.5. другог поглавља анализирају се творбени деривати зоонима: њихове тематске групе, најзаступљеније врсте речи (именице, придеви и глаголи). Овде ауторка такође врши конфронтациону анализу српске и белоруске грађе, истражује продуктивност анализираних модела и творбених средстава у њима, издваја низ специфичних модела представљених само у једном језику.

Поглавље 2, дакле, представља детаљну анализу лексичке групе зоонима у српском и белоруском језику, у свим аспектима релевантним за постављена теоријска питања корелација карактеристика лексема и фразеологизама.

У трећем поглављу *Граматичке класе и тематске групе фразеологизама са зоонимима* (стр. 57–62) фразеолошке јединице се анализирају у оквиру три граматичких класе: именички изрази, неименички и

узвични. У оквиру сваке класе се издвајају тематске групе обрта што се упоређује са резултатима поглавља 2.

Четврто поглавље *Српски и белоруски фразеологизми са зоонимима и њиховим дериватима са аспекта семантичке спојивости* (стр. 63–94) посвећено је детаљној анализи идиоматичности као централне фразеолошке категорије. С. Гољак прецизно одређује ову категорију и методе њене анализе, упоређује је са другим категоријама као што су репродуктивност, сликовитост, експресивност (одељци 4.1. и 4.2). Даље у посебним одељцима С. Гољак анализира идиоматичне фразеологизме (4.3), неидиоматичне изразе (4.4) и устаљена поређења (4.5). Посебно се разматра категорија идиоматичности у сфери терминологије, као и функција зоонима у свакој издвојеној групи израза.

С. Гољак темељно истражује све факторе који утичу на степен идиоматичности израза. Посебно се анализирају немотивисане изразе, семантичке промене њихових компоненти, архаичне морфолошке и синтаксичке елементе у њима. У оквиру мотивисаних израза истражује се питање фразеолошких модела као општих корелација између дословног и сликовитог значења израза, наведени су продуктивни модели фразеологизама са зоонимима у српском и белоруском језику. Описани су начини појачања сликовитости и експресивности израза као што су антитеза, еуфемизам, алогизам, каламбур, хипербола, литота итд. Ауторка указује на неке занимљиве примере повезаности израза са народним обичајима, пословицама, песмама итд.

Након анализе свих наведених група израза, као и резултата других аутора С. Гољак долази до закључка о изузетно високом степену семантичке спојивости и метафоричности фразеологије са зоонимима, у поређењу са фразеологизмима који садрже друге компоненте. Такође ауторка указује на низ значајних међујезичких разлика. У разматраној белоруској грађи преовлађују метафоре, док у српској грађи поређење, са једне стране, и друга сликовита средства (метафора, метонимија), са друге стране, имају сличну продуктивност. Више фактора сведочи о већем степену семантичке аутономије компоненти српских фразеологизама у односу на белоруске што корелира са већим варирањем компоненти у српској грађи. Сви наведени закључци су у раду представљени и у облику табела са прецизним статистичким подацима.

Као компоненте које су најзанимљивије у семантичком погледу, ауторка издваја лексеме *нас – сабака*, које су уједно и најфреквентнији зооними у фразеологији. Те лексеме, као што ауторка уочава, трпе највише семантичких промена у оквиру фразеологизације.

Пето поглавље *Лингвокултуролошка специфичност српске и белоруске фразеологије са зоонимима и њиховим дериватима* (стр. 95–105) састоји од два одељка и истражује питање националне специфичности фразеологије и најширих корелација између језика и културе.

У одељку 1 ауторка обрађује лексички састав фразеологизама и издваја национално маркиране компоненте: антропониме, топониме, хидрониме итд, називе етнографских предмета, лексику са елементима игре речима и др, констатујући, међутим, да анализирани фразеологизми садрже незнатни број таквих лексема.

Даље, у већем одељку 5.2, ауторка истражује културни садржај зоонима у оквиру неколико група назива укључујући називе домаћих животиња (5.2.1), дивљих звери и других животиња у природи (5.2.2.), птица (5.2.3.), инсеката (5.2.4.) и риба (5.2.5.). Ауторка примењује лингвокултуролошке методе истраживања повезујући садржај фразеологизама са најразличитијим народним

веровањима, митовима, обичајима и традицијама итд. У свакој групи зоонима се указује на специфичне културне садржаје карактеристичне само за један језик, односно једну језичку слику света. Посебно се анализира симболика боје животиња (5.2.6).

Након пет наведених поглавља у раду се дају *Закључци* и *Списак коришћене литературе*.

Све класификације материјала које су представљене у поглављима 2–4, дате су и у облику прилога (стр. 128–183) где су у табелама означене карактеристике сваке лексичке и фразеолошке јединице што чини резултате истраживања прегледним.

У каснијим радовима који чине један део **библиографије кандидаткиње С. Гољак** је продубила истраживање низа питања из области **лексикологије и фразеологије** као што је корелација између карактеристика лексема и фразеологизама и др. Идиоматичност, или семантичку спојивост ауторка је описала као градуелно својство фразеологије које је у знатној мери условљено семантичким и граматичким својствима лексема-компоненти (позиције 22 и 24 у библиографији). Своје закључке је ауторка упоредила са резултатима каснијих истраживања која су обављена у Белорусији 2003–2012. на материјалу фразеологизама са различитим лексичким компонентама, уз примену сличне методологије, што је омогућило адекватно поређење података. У чланку *Слово и фразеологизм: коррелација својств (на материјале србског, руског, белоруског и других језиков)* (*Јужнословенски филолог*, 2014: позиција 30 у библиографији) ауторка је потврдила директне корелације између праваца активности лексема и указала да су најближе корелације између фразеолошке и творбене активности лексема. Такође је показала да на фразеолошку активност лексема утичу њихова језичка својства, али да највећу улогу у формирању „језгра“ лексичке групе играју ванјезички фактори. Идиоматичност фразеологије, емпиријски је показала С. Гољак, у највећој мери формирају именице које имају конкретан значење и метафорички потенцијал.

У поменутом раду (поз. 30) треба такође издвојити важне резултате конфронтационог истраживања српског и белоруског језика који дају и ширу слику деловања језичких механизма. Наиме, установљена је комплементарна корелација између идиоматичности фразеологизама и полисемије лексема-компоненти. Тако, мањи степен идиоматичности српске фразеологије са зоокомпонентом у поређењу са белоруском фразеологијом корелира са већом полисемијом зоонима у српском језику.

Треба рећи да иако постоји значајна традиција поређења јужнословенских и источнословенских језика, као и важни истраживачки резултати постигнути у радовима Ј. Карског, П. Ивића, Н. Толстоја и других истакнутих научника, веома је ограничен број конфронтационих истраживања чији су предмет управо српски и белоруски језик што је повезано и са мањком научног кадра који би владао и једним и другим језиком. Постојећа (не бројна) истраживања С. Гољак разматра у раду у зборнику САНУ (позиција 25). У том смислу, резултати анализе српског и белоруског језика су свакако од значаја и могу да послуже као подршка развоју српске белорусистике.

Још један део **библиографије кандидаткиње** представљају **лингвокултуролошка истраживања** лексике и фразеологије белоруског, руског и српског језика посвећена одређеним сегментима језичке слике света.

Теоријски су радови утемељени на достигнућима московске лингвокултуролошке школе В. Телије. С. Гољак анализира сликовит опис менталног здравља и менталних болести у фразеологији (позиције 33 и 35), сиромаштва и богатства (позиција 23), „музичке“ метафоре у фразеологији (позиција 32) и др. У свим тим радовима ауторка настоји да пронађе заједничке карактеристике разматраних фразеолошких јединица, као и међујезичке и међукултурне разлике.

Најзад, трећи део **библиографије кандидаткиње** чине радови тематски везани за методiku наставе словенских језика. Овде ауторка дели став српске славистичке школе да настава инословенских језика захтева примену посебних метода и зато настоји да разради адекватне методе полазећи од својих истраживања словенске лексике и фразеологије. Важни примењивани појмови су фразеолошки модели, лингвокултуролошка компетенција и неки други (позиције 31, 36, 37). На основу искустава из наставе белоруског, руског и српског као страног језика ауторка анализира формирање одређених комуникативних компетенција као што је вођење телефонског разговора (26), писање научних радова (27) или састава (28). Такође С. Гољак истражује примену савремених технологија у настави (21). Неопходно је истаћи да њен приручник за говорне вежбе за све четири године студија русистике, објављен 2015. године у коауторству са А. Матрусовом и И. Бегунц, (позиција 3), активно се користи у настави на Филолошком факултету у Београду.

Кандидат је 25.08.2017. одржао приступно предавање под насловом „Национално и интернационално у фразеологији (на примерима из белоруског, српског и руског језика)“, које су чланови Комисије оценили највишом оценом.

МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Кандидат др Светлана Гољак у потпуности испуњава услове за избор у научно-наставно звање доцента за ужу научну област Белорусистика, предмет Белоруски језик и књижевност.

Комисија предлаже да др Светлана Гољак буде изабрана у звање доцента на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

У Београду, 25. августа 2017. године.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

др Предраг Пипер, редовни члан САНУ,
редовни професор Филолошког факултета
Универзитета у Београду

др Људмила Поповић, редовни професор
Филолошког факултета
Универзитета у Београду

др Миодраг Сибиновић, редовни професор
Филолошког факултета у пензији

